

Voorkom sponsoring van de Elfstedentocht

Het is al ernstig genoeg dat worstfabrikant Unox zich de nieuwjaarsduiken heeft toegeëigend

De nieuwjaarsduik is al verloren aan de commercie. Laten we voorkomen dat de Elfstedentocht ook door sponsors gedomineerd wordt, stellen **Jort Kelder** en **Harry Veenendaal**.

Niet voor iedereen begon 2009 feestelijk. Zeker niet voor de slachtoffers van de bio-industrie – miljoenen varkens en andere ‘productiedieren’ – die met lodderige ogen moeten toezien hoe de traditionele nieuwjaarsduik in Scheveningen, folklore sinds 1965, verwordt tot een feestje van een fabrikant van rookworsten. Het lijkt onschuldig, al die zwemmers met hun oranje mutsen, terugrennend over het strand naar de warme sponsorent. Alwaar erwtensoepp met worst. Van Unox natuurlijk.

Hoewel, natuurlijk? Deze Unileverdochter mag haar blikvoer dan aanprijzen met de slogan ‘Eerlijk is heerlijk’, wie de herkomst van de rookworst nader inspecteert stuit op dierenleed waar een ‘duurzaam’ bedrijf als Unilever zich diep voor moet schamen.

Unox ‘verwerkt’ varkensvlees, véél varkensvlees. Beesten uit de bio-industrie waarvoor tijdens hun korte leven een bevrijdende strandwandeling niet tot de mogelijkheden behoort. Wat zou er zijn gebeurd als een sigarettenfabrikant zich zo’n nationaal evenement als de nieuwjaarsduik had toegeëigend? Het leed van slachtoffers van de tabaks- en de vleesindustrie valt te vergelijken, met dien verstande dat rokers het zichzelf aandoen. Verwijt dat een biggetje maar eens. Wanneer breekt het besef door dat Unox smeriger winst maakt dan Marlboro?

Het werpt de vraag op van wie die gezichtsbepalende feestjes eigenlijk zijn. Van het volk of van de sponsor? Publiek dat niet was ‘ingeschreven’ en geen 2 euro startgeld had betaald aan Unox, werd op het Scheveningse strand niet geduld. De Mobiele Eenheid stond paraat om de rechten van de sponsor te beschermen: ‘Meneer, u heeft geen vergunning? Dan moeten wij u verwijderen.’ Daar sta je dan, 1 januari, midden op het

Illustratie Bas van der Schot

weidse Noordzeestrand, dat plotseling uit het publieke domein is geroofd door een worstenmaker. Zo claimde Unox tientallen nieuwjaarsduiken, in een poging het merk te associëren met winterse evenementen.

Nu de rayonhoofden alweer voorzichtig zitten te smoezen over ‘de Tocht der Tochten’, dient zich de vraag aan: kan de Elfstedentocht van ons allemaal en vooral van de Friezen blijven? Bij de laat-

ste tocht, in 1997, wurmde de worstenmaker zich al via guerrillamarketingtactieken in beeld. Gevolg: een en al oranje Unox-mutsen en -sjaaltjes, van Bolsward via Bartlehiem tot de Bonkevaart. In haar statuten en daarbuiten benadrukt de Elfstedentochtenvereniging dat het een schaatsfeest voor en door vrijwilligers was, is en wil blijven. Maar intussen zitten de worststrategen al te vlassen op mogelijkheden om de Elfstedentocht naar

zich toe te trekken. Tegen zo’n met veel marketinggeld gepleegde aanranding op klaarlichte dag zijn zelfs stoere Friezen niet bestand.

Wij suggereren een paardenmiddel tegen de worstenmakers. Een beschermingsconstructie die een honderdjarige legende als de Elfstedentocht schoon houdt. De Friesche Elfstedentocht moet worden aangemeld voor de zogeheten Intangible Heritage List van Unesco. Deze VN-organisatie be-

schermt namelijk niet alleen ‘tastbaar’ erfgoed, maar ook meer dan negentig sporten, spelen en ander cultureel erfgoed. Het Japanse Kabuki-theater is van de partij, net als het Belgische carnaval van Binche. De Tocht der Tochten zou een schitterend lid op de lijst zijn. Kwetsbaar voor commerciële kuisperijen, omdat de organisatie onder tijdsdruk meer met ijs en deelnemers bezig is, dan met bijzaken als reclame en rookworsten.

Weerwoord Unox

„Publiek dat niet ‘ingeschreven’ was en geen 2 euro startgeld had betaald aan Unox, werd op het Scheveningse strand niet geduld”, aldus Kelder en Veenendaal hiernaast. En: „De ME stond paraat om de rechten van de sponsor te beschermen.” Hun conclusie: de nieuwjaarsduik is niet van het volk, maar van de sponsor.

Welnee, zegt een Unoxwoordvoerder. „De nieuwjaarsduik blijft van het volk. Maar iemand moet het evenement organiseren. En dan moet je aan veiligheidseisen voldoen, helemaal gezien het grote aantal deelnemers.” En die 2 euro entreegeld? „De helft gaat naar een goed doel, dit jaar naar stichting De Noordzee. De andere euro is mede bedoeld om de organisatie te financieren.”

Plasterk, de verantwoordelijke cultuurminister (PvdA), moet snel zijn. Op 16 maart sluit de aanmeldingstermijn voor de Intangible Heritage List van 2009.

Mochten de minister en zijn ambtenaren in hun wijsheid besluiten de Elfstedentocht te offeren op het altaar van Unox en andere sponsors, dan zullen wij de Nationale Unescocommissie met spoed verzoeken om het meest tot de verbeelding sprekende sportevenement in onze geschiedenis de bescherming te gunnen die het verdient.

Wat te doen als dankzij invallende strenge vorst, nog voor het schaatsfeest door de Unesco-procedures is, het ‘It giet oan!’ klinkt? Dan zullen wij, auteurs, Unox/Unilever aanspreken op zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid: blijf met uw worstige vingers van ons feestje af! Desnoods voor de rechter. Want een volksfeest zonder gemaltraiteerd varkensvlees en sluikeclame, dat zou pas eerlijk en heerlijk zijn.

Harry Veenendaal is bedrijfsjurist, historicus en columnist bij het Advocatenblad. Jort Kelder is journalist (en vegetariër).